

Odůvodnění

Nepromítne-li se argumentace dovolatele do odůvodnění napadeného usnesení o odložení právní moci pravomocného rozhodnutí obecného soudu, aniž je ohrožení práv náležitě konkretizováno, dojde na straně toho, do jehož právního postavení zjednaného pravomocným rozhodnutím bylo zasaženo, k porušení práva na řádný proces podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky, jakož i čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky; pouhý odkaz na § 243 písm. b) o. s. ř., popř. jeho pouhá citace, k naplnění této ústavní kautely (požadavek náležitého odůvodnění zásahu) nedostačuje.

I když působení usnesení Nejvyššího soudu o odkladu právní moci vydané podle § 243 písm. b) o. s. ř. je pouze dočasné, může v případě, kdy Nejvyšší soud stranám dovolacího řízení nevyloží důvody svého postupu, vést k zásadním a potenciálně nevratným následkům, jež na základě (vadného) pravomocného rozhodnutí, resp. v důsledku jeho výkonu mohou nastat v právní sféře dovolatele (ale i druhé strany řízení), takže následné poskytnutí ochrany (ve věci samé) již nemusí mít žádný reálný význam, anebo může vést zbytečně k dalším soudním sporům.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. II.ÚS 588/25 ze dne 15.5.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky obchodní společnosti GULF OIL a. s., sídlem P., zastoupené JUDr. V.S., LL.M., Ph.D., advokátem, sídlem P., proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. ledna 2025 č. j. 20 Cdo 3587/2024-128, za účasti Nejvyššího soudu, jako účastníka řízení, tak, že usnesením Nejvyššího soudu ze dne 15. ledna 2025 č. j. 20 Cdo 3587/2024-128 bylo porušeno ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky, jakož i čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. ledna 2025 č. j. 20 Cdo 3587/2024-128 se proto ruší.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí, přičemž tvrdí, že jí byla porušena základní práva zakotvená v čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 3 Ústavy, čl. 2 odst. 2, čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Z ústavní stížnosti, z napadeného rozhodnutí a z vyžádaného soudního spisu se podává, že usnesením ze dne 22. 4. 2024 č. j. 49 EXE 925/2024-25 Obvodní soud pro Prahu 1 (dále jen "obvodní soud") na návrh stěžovatelky jako povinné zastavil exekuci vedenou soudním exekutorem JUDr. Igorem Ivankem na základě vykonatelného exekučního titulu, kterým je notářský zápis č. NZ 200/23 sepsaný dne 27. 10. 2023 notářem Mgr. Šimonem Březinou k uspokojení pohledávky oprávněné proti stěžovatelce na plnění ve výši 88 646 383 Kč, nákladů exekuce a nákladů oprávněné (výrok I.), uložil oprávněné povinnost zaplatit stěžovatelce na náhradě nákladů řízení částku 300 Kč (výrok II.) a dále jí uložil povinnost zaplatit soudnímu exekutorovi na náhradě nákladů exekuce částku 6 655 Kč (výrok III.).

3. Proti usnesení obvodního soudu podala oprávněná odvolání. Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") usnesením ze dne 22. 8. 2024 č. j. 36 Co 177/2024-62 usnesení obvodního soudu potvrdil (výrok I.) a dále rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II.).

4. Proti usnesení městského soudu podala oprávněná dovolání. Současně navrhla, aby Nejvyšší soud odložil právní moc napadeného rozhodnutí, neboť "se domáhá na základě exekučního návrhu vymáhání částky převyšující 100 milionů korun českých" a zastavení exekuce oprávněnou závažně ohrozí v jejích právech, může-li mimo jiné "dojít k vyvedení majetku" z povinné společnosti z důvodu zrušení exekučních příkazů.

5. Ústavní stížností napadeným usnesením Nejvyšší soud rozhodl, že právní moc usnesení městského soudu ze dne 22. 8. 2024 č. j. 36 Co 177/2024-62 se odkládá do právní moci rozhodnutí o dovolání oprávněné podanému proti tomuto usnesení. Nejvyšší soud v odůvodnění svého rozhodnutí poukázal na § 243 písm. b) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 2. 2019 (dále jen "o. s. ř."), podle kterého může dovolací soud před rozhodnutím o dovolání i bez návrhu odložit právní moc napadeného rozhodnutí, je-li dovolatel závažně ohrožen ve svých právech a nedotkne-li se odklad právních poměrů jiné osoby než účastníka řízení. Dále konstatoval, že v dané věci jsou předpoklady pro odklad právní moci dovoláním napadeného rozhodnutí splněny.

II. Argumentace stěžovatelky

6. V ústavní stížnosti stěžovatelka namítá, že v předmětném případě nebyly zákonné kumulativní podmínky podle § 243 písm. b) o. s. ř. pro odklad právní moci splněny. Při odkladu právní moci rozhodnutí dochází k daleko citelnějšímu zásahu do právních vztahů účastníků řízení než při odkladu vykonatelnosti.

7. Stěžovatelka poukazuje na to, že podle rozhodovací praxe Ústavního soudu [např. nález ze dne 28. 6. 2019 sp. zn. IV. ÚS 1527/19 (N 123/94 SbNU 427), dostupný na <http://nalus.usoud.cz>, stejně jako další rozhodnutí v tomto nálezu odkazovaná], neodůvodní-li Nejvyšší soud své usnesení o odložení právní moci dovoláním napadeného rozhodnutí podle § 243 písm. b) o. s. ř., ačkoli mu to občanský soudní řád neumožňuje (§ 169 odst. 2 o. s. ř.), jde o rozhodnutí nepřezkoumatelné, což je projevem libovůle v soudním rozhodování, a tudíž v rozporu s požadavky, které vyplývají z (normativního) pojmu právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy) a jeho zásad zakotvených v čl. 2 odst. 2 Listiny a čl. 2 odst. 3 Ústavy. Ke stejnému závěru dospěl Ústavní soud i ve vztahu k odkladu účinnosti rozhodnutí obecného soudu (méně invazivní zásah), přičemž tyto judikaturní závěry jsou podle principu o *minoris ad maius* aplikovatelné též v daném případě. Například v nálezu ze dne 9. 4. 2019 sp. zn. III. ÚS 1872/16 (N 55/93 SbNU 241) Ústavní soud vyslovil závěr, že nepromítne-li se argumentace dovolatele do odůvodnění napadeného usnesení o odkladu vykonatelnosti pravomocného rozhodnutí obecného soudu, aniž je hrozba vážnou újmou náležitě konkretizována, dojde na straně toho, do jehož právního postavení zjednaného pravomocným rozhodnutím bylo zasaženo, k porušení práva na řádný proces podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny, přičemž pouhý odkaz na § 243 o. s. ř., popř. jeho pouhá citace, k naplnění této ústavní kautely, tj. požadavku náležitého odůvodnění zásahu, nedostačuje. Stejně závěry vyplývají též z nálezu ze dne 23. 8. 2017 sp. zn. III. ÚS 3425/16 (N 154/86 SbNU 563).

8. Stěžovatelka dále namítá, že Nejvyšší soud se v napadeném rozhodnutí nezabýval otázkou, zda byly splněny podmínky pro odklad právní moci podle § 243 písm. b) o. s. ř. Nejvyšší soud nekonkretizoval, jak měla být oprávněná závažně ohrožena v jejích právech. Z napadeného rozhodnutí není ani možné zjistit, jaké důvody vedly Nejvyšší soud k danému rozhodnutí. Na vydání napadeného rozhodnutí se zároveň nevztahuje žádná výjimka, která by umožňovala vydat napadené rozhodnutí bez řádného odůvodnění (zejména § 169 odst. 2 o. s. ř.). Odklad právní moci pravomocného rozhodnutí je přitom velmi zásadním zásahem do právní jistoty účastníků řízení, a proto je nutné k aplikaci § 243 o. s. ř. přistupovat restriktivně. Odložení právní moci by mělo být, a z

rozhodovací praxe Nejvyššího soudu vyplývá, že také je institutem výjimečným, pro který nebyly podmínky jeho použití splněny. Napadené rozhodnutí je z výše uvedených důvodů nepřezkoumatelné. Stěžovatelka dále poukazuje na to, že pro odklad právní moci usnesení městského soudu neexistují ani věcné důvody, neboť oprávněná v tomto případě není ohrožena ve svých právech, natož aby šlo o ohrožení závažné ve smyslu § 243 písm. b) o. s. ř.

9. V kontextu shora uvedeného skutkového stavu je patrné, že naopak stěžovatelka je závažným způsobem ohrožena na svých právech v důsledku protiprávně vedené exekuce, neboť oprávněná je tzv. empty-shell společností nedisponující žádným majetkem a nevyvíjející žádnou ekonomickou činnost (nebudeme-li ovšem za ekonomickou činnost považovat činnost protiprávní, směřující k účelové destrukci stěžovatelky a společností Fair Credit Czech s. r. o. a Simfina a. s.), jejíž jednatel má bydliště na Městském úřadě města X a je v exekuci. Zatímco tedy stěžovatelka je v důsledku jednání oprávněná a postupu Nejvyššího soudu paralyzována ve svém podnikání a jsou jí způsobovány milionové újmy, naděje stěžovatelky na dosažení náhrady škody se snižuje, neboť ani oprávněná ani latentně ručící člen jejího statutárního orgánu nejsou solventní.

III. Vyjádření Nejvyššího soudu a replika stěžovatelky

10. Soudce zpravodaj zaslal podle § 42 odst. 4 zákona č. [182/1993 Sb.](#), o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), ústavní stížnost k vyjádření oprávněné a Nejvyššímu soudu.

11. Nejvyšší soud ve svém vyjádření k ústavní stížnosti uvedl, že napadené rozhodnutí považuje za ústavně konformní, neboť usnesení obsahuje s ohledem na jeho procesní podstatu adekvátní odůvodnění, v němž dovolací soud, byť zcela stručně (jak ostatně v bodě 23 odůvodnění vyžaduje též stěžovatelkou zmíněný nálezn Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2019 sp. zn. IV. ÚS 1527/19), identifikoval důvody pro vyhovění návrhu na odklad právní moci rozhodnutí městského soudu. Nejvyšší soud poukázal na to, že z ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu k odůvodnění samostatných usnesení, jimiž Nejvyšší soud rozhodl podle § 243 o. s. ř., se podává, že jde o rozhodnutí, která jsou svojí povahou dočasná, neboť mají pouze omezené trvání, a nejsou-li zrušena soudem, zanikají z moci zákona. Uvedená rozhodnutí mají charakter dílčích opatření v rámci řízení, přičemž jejich účel a smysl je čistě procesní. Současně platí, že přiznáním odkladného účinku se výsledek dovolacího řízení nijak nepředjímá. Z tohoto důvodu se Ústavní soud ve své ustálené rozhodovací praxi výhradně zabýval tím, zda bylo o odkladu vykonatelnosti rozhodnuto na základě zákonného podkladu, příslušným orgánem a zda rozhodnutí nebylo projevem svévole (srov. usnesení ze dne 14. 1. 2019 sp. zn. I. ÚS 401/18, ze dne 12. 3. 2019 sp. zn. IV. ÚS 669/19, ze dne 5. 8. 2019 sp. zn. I. ÚS 235/19, ze dne 11. 5. 2020 sp. zn. III. ÚS 1261/20, ze dne 11. 9. 2019 sp. zn. I. ÚS 2370/19 či ze dne 16. 8. 2022 sp. zn. III. ÚS 1787/22 a další rozhodnutí v nich obsažená). Z napadeného rozhodnutí je přitom zřejmé, že Nejvyšší soud rozhodoval v souladu s § 243 písm. b) o. s. ř. a k vydání takového rozhodnutí byl příslušný. Napadené rozhodnutí není výrazem svévole, byl-li návrh oprávněné na odklad právní moci rozhodnutí městského soudu opřen o logicky ucelenou (uznatelnou) argumentaci. Rozsah a míra odůvodnění napadeného rozhodnutí rovněž koresponduje rozhodnutím, na základě nichž dovolací soud dříve rozhodoval podle § 243 o. s. ř., a proti nimž podanou ústavní stížnost Ústavní soud jako zjevně neopodstatněnou odmítl (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 2018 sp. zn. 22 Cdo 2466/2018, ze dne 26. 6. 2019 sp. zn. 22 Cdo 191/019, ze dne 12. 7. 2019 sp. zn. 22 Cdo 215/019 či ze dne 10. 5. 2022 sp. zn. 29 Cdo 1055/2022). Stěžovatelčin odkaz na použitelnost nálezu ze dne 28. 6. 2019 sp. zn. IV. ÚS 1527/19 v předmětné věci není přílehný, vymezil-li se v daném rozhodnutí Ústavní soud vůči usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2019 sp. zn. 27 Cdo 2646/2018, které bylo bez jakéhokoli odůvodnění.

12. Vyjádření Nejvyššího soudu zaslal Ústavní soud stěžovatelce k replice. K vyjádření Nejvyššího soudu podala stěžovatelka repliku, ve které uvedla, že není možno přisvědčit interpretaci Nejvyššího

soudu, podle níž je rozhodnutí řádně odůvodněno, neboť z napadeného rozhodnutí nelze seznat, z jakého důvodu má Nejvyšší soud podmínky pro odklad právní moci za splněné. Argumentace skutečností, že Nejvyšší soud stejně nepřezkoumatelným způsobem rozhodoval též v jiných věcech, je ze své podstaty argumentačním faulem, který tento postup nikterak nelegitimizuje. Na tom nic nemění ani skutečnost, že usnesení o odkladu právní moci podle § 243 písm. b) o. s. ř. je rozhodnutím dočasné povahy. Přestože z globálně-procedurálního hlediska jde o rozhodnutí dočasné, tato skutečnost nijak neneguje to, že toto rozhodnutí je svým účinkem silně invazivní, neboť prolamuje právní moc druhostupňového usnesení o zastavení exekuce, čímž zasahuje do právní jistoty stěžovatelky a třetích osob a fakticky stěžovatelku vrací do oprávněnou zcela úmyslně způsobeného stavu podnikatelské paralýzy, v němž není schopna pokračovat v provozu svého obchodního závodu. Stěžovatelka proto nesouhlasí s Nejvyšším soudem, že by mělo jít o bezvýznamné procesní rozhodnutí, které si nezaslouží řádné odůvodnění, neboť v důsledku tohoto rozhodnutí stěžovatelce vznikají milionové škody a je ohrožena její samotná podnikatelská existence. Stěžovatelka má za to, že napadené usnesení Nejvyššího soudu neobsahuje "stručné odůvodnění", jak to podsouvá vyjádření, nýbrž odůvodnění materiálně postrádá. Pouhý odkaz na text zákona doprovázený konstatováním, že zákonné podmínky jsou splněny, zajisté nenaplnuje znaky odůvodnění v materiálním slova smyslu, neboť nijak nepřibližuje úvahu, která vedla soud k rozhodnutí konkrétním způsobem. S ohledem na výše uvedené stěžovatelka setrvala na svém původním návrhu.

13. Oprávněná se k podané ústavní stížnosti ve stanovené lhůtě nevyjádřila, a proto měl Ústavní soud v souladu s poskytnutým poučením za to, že se postavení vedlejšího účastníka v tomto řízení před Ústavním soudem konkludentně vzdala, a proto s ní dále jako s vedlejší účastnicí nejednal.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

14. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, jež byla účastnicí řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť stěžovatelka vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva.

15. Ústavní soud o ústavní stížnosti rozhodl mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků, neboť dospěl k závěru, že od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

16. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy). Vzhledem k tomu jej nelze, vykonává-li svoji pravomoc tak, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí, považovat za další "superrevizní" instanci v systému obecné justice, oprávněnou vlastním rozhodováním (nepřímo) nahrazovat rozhodování obecných soudů; jeho úkolem je "toliko" přezkoumat ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Proto vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho aplikace na jednotlivý případ je v zásadě věcí obecných soudů, a o zásahu Ústavního soudu do jejich rozhodovací činnosti lze uvažovat za situace, kdy je jejich rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti (tzv. kvalifikované vady); o jaké vady přitom jde, lze zjistit z judikatury Ústavního soudu.

17. Proces interpretace a aplikace podústavního práva pak bývá stížen takovouto kvalifikovanou vadou zpravidla tehdy, nezohlední-li obecné soudy správně (či vůbec) dopad některého ústavně

zaručeného základního práva (svobody) na posuzovanou věc, nebo se dopustí - z hlediska řádně vedeného soudního řízení - neakceptovatelné "libovůle", spočívající buď v nerespektování jednoznačně znějící kogentní normy, nebo ve zjevném a neodůvodněném vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi respektován, resp. který odpovídá všeobecně akceptovanému (doktrinálnímu) chápání dotčených právních institutů [srov. náleze ze dne 25. 9. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 85/06 (N 148/46 SbNU 471)].

18. Ústavní soud zásadně není povolán k přezkumu správnosti aplikace podústavního ("jednoduchého") práva a může tak činit pouze tehdy, jestliže současně shledá porušení některých ústavních kautel. Jak Ústavní soud judikoval, "základní práva a svobody v oblasti podústavního práva působí jako regulativní ideje, pročež na ně obsahově navazují komplexy norem takového práva. Porušení některé z těchto norem, a to v důsledku svévole (např. nerespektováním kogentní normy) anebo v důsledku interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (např. přepjatý formalismus), pak zakládá porušení základního práva a svobody" [náleze ze dne 2. 3. 2000 sp. zn. III. ÚS 269/99 (N 33/17 SbNU 235)].

19. Ústavní soud ve svých četných rozhodnutích zřetelně definoval podmínky, při jejichž existenci má vadná aplikace podústavního práva obecným soudem za následek porušení základních práv či svobod stěžovatele [srov. náleze ze dne 10. 10. 2002 sp. zn. III. ÚS 74/02 (N 126/28 SbNU 85)]. Je tomu tak tehdy, postihuje-li rozhodování obecných soudů nepřipustně některé ze základních práv a svobod, případně pomíjí možný výklad jiný, než ústavně konformní, nebo je výrazem zjevného a neodůvodněného vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi respektován (a představuje tím nepředvídatelnou interpretační libovůli), případně je v extrémním rozporu s požadavky věcně příslušného a rozumného vypořádání posuzovaného právního vztahu či v rozporu s obecně sdílenými zásadami spravedlnosti (např. uplatněním přepjatého formalismu při použití práva) [např. náleze ze dne 20. 1. 2000 sp. zn. III. ÚS 150/99 nebo náleze ze dne 10. 12. 2008 sp. zn. I. ÚS 755/06 (N 219/51 SbNU 725)].

A) Obecná východiska pro posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

20. Jedním ze základních pilířů spravedlivého procesu (soudní ochrany) je požadavek na řádné odůvodnění soudních rozhodnutí. Právo na odůvodnění rozhodnutí není absolutní a nelze je chápat tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument (viz např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. 12. 2014 ve věci Emel Boyraz proti Turecku, č. stížnosti 61960/08, § 74). Rozsah, v jakém se povinnost soudu odůvodnit rozhodnutí aplikuje, může být různý podle povahy rozhodnutí a musí být stanoven s ohledem na konkrétní okolnosti případu. V každém případě ale platí, že obecné soudy mají povinnost se vypořádat nejen s důkazními návrhy účastníků řízení a argumentačními tvrzeními jimi uplatněnými, ale samozřejmě rovněž s platným legislativním rámcem a relevantní judikaturou, aby jejich rozhodnutí byla ve výsledku srozumitelná, logická a přezkoumatelná. Dostatečné odůvodnění rozhodnutí zaručuje mj. transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů a zajišťuje vyloučení již zmíněné svévole (libovůle), jež není v právním státě (čl. 1 odst. 1 Ústavy) akceptovatelná [za všechny viz např. náleze ze dne 30. 9. 2021 sp. zn. IV. ÚS 1898/21 (N 169/108 SbNU 90) či náleze ze dne 12. 6. 2024 III. ÚS 600/24 a starší judikatura tam uvedená].

21. Požadavek řádného odůvodnění soudního rozhodnutí má v právním státě několik účelů. Slouží k omezení či vyloučení libovůle [srov. náleze ze dne 20. 6. 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257)] a seznámení účastníků řízení s důvody, na kterých soud založil své rozhodnutí, a tedy zvýšení přesvědčivosti rozhodnutí [srov. nálezy ze dne 13. 8. 2018 sp. zn. I. ÚS 3755/17, bod 21, či ze dne 26. 9. 1996 sp. zn. III. ÚS 176/96 (N 89/6 SbNU 151)]. Zvyšuje též kontrolovatelnost soudního rozhodování veřejností. Jednoduše řečeno, v právním státě je nepřipustné, aby se stát dopouštěl zásahů do práv jednotlivce bez toho, aby tento zásah odůvodnil, resp. bez toho, aby jednotlivce

seznámil s jeho logickým a spravedlnosti odpovídajícím právním základem. Absence odůvodnění naopak výrazně limituje aplikaci principu právní jistoty a předvídatelnosti práva. Pouze kvalitně odůvodňovaná rozhodnutí totiž omezují prostor pro případnou svévoli a zajišťují i podobné posuzování srovnatelných případů [viz nálezy ze dne 13. 12. 2016 sp. zn. II. ÚS 1189/15 (N 240/83 SbNU 739), ze dne 28. 11. 2018 sp. zn. II. ÚS 482/18, bod 21, či ze dne 11. 7. 2024 sp. zn. II. ÚS 676/24].

22. Význam požadavku na řádné (tj. srozumitelné a racionální) odůvodnění soudního rozhodnutí jakožto prostředku ochrany před libovůlí v rozhodovacím procesu orgánů veřejné moci a zvláště obecných soudů Ústavní soud opakovaně připomněl ve svých rozhodnutích [viz např. nálezy ze dne 20. 6. 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 9. 1996 sp. zn. III. ÚS 176/96 (N 89/6 SbNU 151), ze dne 9. 7. 1998 sp. zn. III. ÚS 206/98 (N 80/11 SbNU 231), ze dne 11. 2. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 1/03 (N 15/32 SbNU 131, č. [153/2004](#) Sb.), popř. nálezy ze dne 18. 12. 2018 sp. zn. II. ÚS 1685/17 (N 204/91 SbNU 597)].

23. Z ústavních kautel řádně vedeného soudního řízení lze tak ve vztahu k nyní posuzované věci dovodit, že Nejvyšší soud musí o procesním návrhu, kterým byl návrh na odložení právní moci, rozhodnout usnesením (§ 167 odst. 1 o. s. ř.), jehož písemné vyhotovení bude obsahovat předepsané náležitosti (srov. § 169 o. s. ř.), a které bude doručeno účastníkům řízení (§ 168 odst. 2 o. s. ř.). Dále pak je třeba, aby toto usnesení obsahovalo řádné, byť stručné, odůvodnění, neboť jde o rozhodnutí, které může mít z hlediska soudní ochrany práv navrhovatele podstatný význam.

24. V nálezu ze dne 28. 6. 2019 sp. zn. IV. ÚS 1527/19 Ústavní soud konstatoval, že neodůvodní-li Nejvyšší soud vůbec své usnesení o odložení právní moci dovoláním napadeného rozhodnutí podle § 243 písm. b) o. s. ř., ačkoli mu to občanský soudní řád neumožňuje (§ 169 odst. 2 o. s. ř.), jde o rozhodnutí nepřezkoumatelné, které je projevem libovůle v soudním rozhodování, a tudíž v rozporu s požadavky, které vyplývají z (normativního) pojmu právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy) a jeho zásad zakotvených v čl. 2 odst. 2 Listiny a čl. 2 odst. 3 Ústavy.

25. Ústavní soud v citovaném nálezu dovodil, že byť působení usnesení Nejvyššího soudu o odkladu právní moci vydané podle § 243 písm. b) o. s. ř. (podle tohoto ustanovení může dovolací soud před rozhodnutím o dovolání i bez návrhu odložit právní moc napadeného rozhodnutí, je-li dovolatel závažně ohrožen ve svých právech a nedotkne-li se odklad právních poměrů jiné osoby než účastníka řízení) je pouze dočasné, může v případě, kdy Nejvyšší soud stranám dovolacího řízení nevyloží důvody svého postupu, tím spíše vést naopak k zásadním a potenciálně nevratným následkům, jež na základě (vadného) pravomocného rozhodnutí, resp. v důsledku jeho výkonu mohou v právní sféře dovolatele nastat, takže následné poskytnutí ochrany (ve věci samé) už nemusí mít žádný reálný význam, anebo může vést zbytečně k dalším soudním sporům.

26. Právě tento často zásadní význam z hlediska ochrany práv jednotlivců je důvodem, proč také Ústavní soud podrobuje tento typ rozhodnutí (tj. kterým je poskytována "jen" dočasná právní ochrana) ústavněprávnímu přezkumu [viz nálezy ze dne 10. 11. 1999 sp. zn. II. ÚS 221/98 (N 158/16 SbNU 171), ze dne 26. 4. 2005 sp. zn. II. ÚS 310/04 (N 93/37 SbNU 269), ze dne 23. 9. 2013 sp. zn. IV. ÚS 4468/12 (N 167/70 SbNU 553) či ze dne 18. 9. 2014 sp. zn. III. ÚS 2331/14 (N 172/74 SbNU 493)], byť jde o přezkum do určité míry omezený (viz např. usnesení ze dne 27. 3. 2013 sp. zn. I. ÚS 336/13, ze dne 12. 11. 2015 sp. zn. III. ÚS 3193/15 a ze dne 21. 2. 2017 sp. zn. II. ÚS 168/17).

27. Pro nyní posuzovanou věc jsou významné rovněž nálezy ze dne 23. 8. 2017 sp. zn. III. ÚS 3425/16 a ze dne 9. 4. 2019 sp. zn. III. ÚS 1872/16. Tyto nálezy se týkají odkladu vykonatelnosti podle § 243 písm. a) o. s. ř., avšak závěry v nich uvedené jsou bezpochyby uplatnitelné i pro odklad právní moci podle § 243 písm. b) o. s. ř. (srov. nálezy ze dne 28. 6. 2019 sp. zn. IV. ÚS 1527/19).

28. V nálezu ze dne 23. 8. 2017 sp. zn. III. ÚS 3425/16 Ústavní soud konstatoval, že z ústavních kautel řádně vedeného soudního řízení podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny rovněž vyplývá povinnost dovolacího soudu rozhodnout bez zbytečných průtahů, popř. i neprodleně, o návrhu na odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí. Nejvyšší soud musí rozhodnout usnesením (§ 167 odst. 1 o. s. ř.), jehož písemné vyhotovení bude obsahovat předepsané náležitosti (srov. § 169 o. s. ř.) a jež bude doručeno účastníkům řízení (§ 168 odst. 2 o. s. ř.). Dále pak je třeba, aby toto usnesení obsahovalo řádné odůvodnění, neboť jde o rozhodnutí, které může mít, jak bylo výše uvedeno, z hlediska soudní ochrany práv obou stran řízení (jak to předpokládá čl. 90 Ústavy) podstatný význam z hlediska toho, v jaké právní pozici se vlastně v důsledku odkladu právní moci rozsudku dovolacího soudu nachází. Ústavní soud zdůraznil, že Nejvyšší soud musí své usnesení o návrhu na odklad vykonatelnosti napadených rozhodnutí odůvodnit vždy, a to jak v případě pozitivního rozhodnutí, tak v případě negativního rozhodnutí. Tento požadavek na odůvodnění není projevem "přepjatého formalismu". Ostatně obdobně danou povinnost vyvodil Ústavní soud za určitých okolností i v případě, kdy soud usnesením rozhodl o věcné příslušnosti podle § 104a o. s. ř., ač § 169 odst. 2 věta první o. s. ř. výslovně uvádí, že takové usnesení odůvodňovat není třeba [viz např. náleze ze dne 19. 12. 2011 sp. zn. I. ÚS 59/11 (N 216/63 SbNU 479)]. Konečně Ústavní soud sice neshledal neústavní právní úpravu, podle níž není třeba odůvodňovat (co do své povahy obdobné) usnesení o nařízení předběžného opatření (viz již usnesení ze dne 27. 3. 2013 sp. zn. I. ÚS 336/13), to však v situaci, kdy předběžným opatřením dotčený stěžovatel měl možnost se efektivně bránit odvoláním a zdůvodnění nařízení předběžného opatření se mu mohlo dostat (a dostalo) ze strany dovolacího soudu. Tato možnost však v případě postupu podle § 243 písm. b) [a ostatně i podle § 243 písm. a) o. s. ř.] již z povahy věci samé dána není (srov. obdobně náleze ze dne 28. 6. 2019 sp. zn. IV. ÚS 1527/19, týkající se rozhodování o návrhu na odložení právní moci).

29. V nálezu ze dne 9. 4. 2019 sp. zn. III. ÚS 1872/16 Ústavní soud vyslovil, že nepromítne-li se argumentace dovolatele do odůvodnění napadeného usnesení o odkladu vykonatelnosti pravomocného rozhodnutí obecného soudu, aniž je hrozba vážnou újmou náležitě konkretizována, dojde na straně toho, do jehož právního postavení zjednaného pravomocným rozhodnutím bylo zasaženo, k porušení práva na řádný proces podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny; pouhý odkaz na § 243 o. s. ř., popř. jeho pouhá citace, k naplnění této ústavní kautely (požadavek náležitého odůvodnění zásahu) nedostačuje.

30. Ústavní soud se již mnohokrát ve své judikatuře vyjádřil k principu právního státu, ze kterého vyplývá i závaznost vykonatelných rozhodnutí Ústavního soudu. Podle čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány a osoby, tj. i pro samotný Ústavní soud [viz např. náleze ze dne 12. 6. 1997 sp. zn. IV. ÚS 197/96 (N 77/8 SbNU 243), či náleze ze dne 11. 6. 2003 sp. zn. Pl. ÚS 11/02 (N 87/30 SbNU 309), č. [198/2003 Sb.](#)].

31. Není přitom závazný jen výrok nálezu, ale i odůvodnění, resp. ty jeho části, jež obsahují "nosné" důvody [např. nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 3. 2003 sp. zn. Pl. ÚS 2/03 (N 41/29 SbNU 371), ze dne 28. 1. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 41/02 (N 10/32 SbNU 61), či ze dne 22. 3. 2005 sp. zn. Pl. ÚS 45/04 (N 60/36 SbNU 647)]. Ústavní soud opakovaně uvedl [srov. např. nálezy ze dne 28. 1. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 41/02 (N 10/32 SbNU 61, č. [98/2004 Sb.](#)), ze dne 18. 3. 1997 sp. zn. I. ÚS 70/96 (N 29/7 SbNU 191), ze dne 5. 9. 2023 sp. zn. IV. ÚS 3194/22 a další], že právní názor obsažený v odůvodnění rozhodnutí Ústavního soudu - má-li obecnou povahu - je závazný při řešení typově shodných případů. Je tomu tak mimo jiné proto, že jde ve svém důsledku o způsob interpretace a aplikace norem ústavního pořádku. Ústavní soud dovodil vázanost obecných soudů právním názorem Ústavního soudu také z obecného principu rovnosti v právech podle čl. 1 věty první Listiny, neboť rovnost v právech ve vztahu k obecným soudům zakládá právo kromě jiného též na předvídatelné rozhodování v obdobných případech, čímž vylučuje libovůli při aplikaci práva. Za porušení principu rovnosti v právech je v této souvislosti nutno považovat zejména ty případy, kdy obecný soud neposkytne

účastníkům ochranu jejich základních práv a svobod, ačkoliv ve skutkově obdobných případech v minulosti byla Ústavním soudem přiznána.

32. Rozhodnutí Ústavního soudu tak představují závazná interpretační vodítka pro rozhodování ve skutkově a právně obdobných věcech, od nichž je sice možné se odklonit, to ovšem pouze ve výjimečných a racionálně odůvodněných případech. Judikatura Ústavního soudu přitom plně zavazuje rovněž samotný Ústavní soud, resp. jeho jednotlivé senáty (s výjimkou případu uvedeného v § 23 zákona o Ústavním soudu, podle něhož dospěje-li senát v souvislosti se svou rozhodovací činností k právnímu názoru odchylnému od právního názoru Ústavního soudu vysloveného v nálezu, předloží otázku k posouzení plénu, přičemž stanoviskem pléna je senát v dalším řízení vázán).

B) Aplikace obecných východisek na posuzovaný případ

33. V nyní posuzované věci stěžovatelka v ústavní stížnosti namítá, že Nejvyšší soud ústavní stížností napadené rozhodnutí, kterým rozhodl o odložení právní moci rozhodnutí městského soudu, řádně, resp. vůbec neodůvodnil, a jeho rozhodnutí je tak nepřezkoumatelné.

34. Podle § 243 o. s. ř. může dovolací soud před rozhodnutím o dovolání i bez návrhu odložit a) vykonatelnost napadeného rozhodnutí, kdyby neprodleným výkonem rozhodnutí nebo exekucí hrozila dovolateli závažná újma, nebo b) právní moc napadeného rozhodnutí, je-li dovolatel závažně ohrožen ve svých právech a nedotkne-li se odklad právních poměrů jiné osoby než účastníka řízení.

35. V předmětné věci Nejvyšší soud v napadeném usnesení odcitoval text § 243 písm. b) o. s. ř. a dále pouze uvedl, že "v dané věci jsou splněny předpoklady pro odklad právní moci dovoláním napadeného rozhodnutí", aniž by tento svůj závěr jakýmkoli způsobem podrobněji rozvedl a vysvětlil. Ze spisového materiálu přitom vyplývá, že návrh oprávněné na odklad právní moci dovoláním napadeného rozhodnutí - i když stručně - odůvodněn je. Ze spisového materiálu dále vyplývá, že stěžovatelka se k podanému dovolání a návrhu na odklad právní moci nevyjádřila, ačkoli jí dovolání oprávněné spolu s návrhem na odložení právní moci napadeného rozhodnutí bylo doručeno.

36. Ústavní soud konstatuje, že pouhý odkaz na text zákona (či jeho pouhá citace) doprovázený konstatováním, že zákonné podmínky jsou splněny, nenaplnuje požadavky stanovené pro odůvodnění, neboť nijak nepřibližuje úvahu, která vedla soud k rozhodnutí konkrétním způsobem. V napadeném usnesení Nejvyššího soudu chybí alespoň stručná zmínka (vysvětlení) o tom, že oprávněná (dovolatelka) je závažně ohrožena ve svých právech a že odklad právní moci se nedotkne jiné osoby než účastníka řízení. Nejvyšší soud ve svém vyjádření k ústavní stížnosti uvedl, že "napadené rozhodnutí není výrazem svévole, byl-li návrh oprávněné na odklad právní moci rozhodnutí městského soudu opřen o logicky ucelenou (uznatelnou) argumentaci". Vzhledem k tomu, že argumentace oprávněné a její zhodnocení (v takto pro obě strany řízení závažné věci) se nepromítlo do odůvodnění závěru Nejvyššího soudu o odložení právní moci dovoláním napadeného rozhodnutí městského soudu, a ohrožení práv oprávněné tak není dostatečně konkretizováno, zůstává objektivně jen spekulací, z jakých důvodů bylo o odkladu právní moci rozhodnuto a co tím Nejvyšší soud jako orgán veřejné moci ve vztahu k účastníkům dovolacího řízení sledoval. Samotné ohrožení práv může spočívat jak v důsledcích právní moci dovoláním napadeného soudního rozhodnutí, tak i v tom, že v případě úspěchu dovolatele (oprávněné) již nebude možné zjednat nápravu následků mezitím pravomocných rozhodnutí. Ani jedno však z napadeného usnesení neplyne, neboť rozhodnutí nebylo v těchto směrech odůvodněno.

37. Nejvyšší soud musí při rozhodování o odložení právní moci napadeného rozhodnutí postupovat striktně podle § 243 písm. b) o. s. ř. (podle kterého může dovolací soud před rozhodnutím o dovolání i bez návrhu odložit právní moc napadeného rozhodnutí, je-li dovolatel závažně ohrožen ve svých právech a nedotkne-li se odklad právních poměrů jiné osoby než účastníka řízení) a vypořádat se s

argumentačními tvrzeními navrhovatele uplatněnými v jeho návrhu a současně odůvodnit, že odklad právní moci se nedotkne právních poměrů jiné osoby než účastníka řízení. Nevyloží-li Nejvyšší soud stranám dovolacího řízení důvody svého postupu, tím spíše může rozhodnutí o odkladu právní moci vést k zásadním a potenciálně nevratným následkům, které na základě (vadného) pravomocného rozhodnutí, resp. v důsledku jeho výkonu mohou v právní sféře dovolatelky (ale i druhé strany řízení) nastat, takže následné poskytnutí ochrany (ve věci samé) již nemusí mít žádný reálný význam, nebo může vést zbytečně k dalším soudním sporům.

38. Odůvodnění rozhodnutí o odložení právní moci dovoláním napadeného rozhodnutí podle § 243 písm. b) o. s. ř. nemusí být příliš obsáhlé, či podrobné, musí však odpovídat významu konkrétní posuzované věci a důsledně naplňovat postup podle tohoto ustanovení a podmínky jím stanovené. Nestací tedy pouhý odkaz či citace uvedeného ustanovení. Rozsah, v jakém se povinnost soudu odůvodnit rozhodnutí aplikuje, může být různý s ohledem na konkrétní okolnosti případu, soud tedy musí ke každé konkrétní věci přistupovat individuálně. V každém případě však platí, že Nejvyšší soud je povinen reagovat na argumentaci navrhovatele obsaženou v jeho návrhu (odůvodnit, proč se ztotožňuje s argumenty navrhovatele) a současně vysvětlit, že odklad právní moci se nedotkne právních poměrů jiné osoby než účastníka řízení. Rozhodnutí soudu musí být ve výsledku srozumitelné, logické a přezkoumatelné. Dostatečné odůvodnění rozhodnutí zaručuje mj. transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů a zajišťuje vyloučení již zmíněné libovůle.

39. Nejvyšší soud v odůvodnění napadeného usnesení toliko konstatoval, že v dané věci jsou předpoklady pro odklad právní moci dovoláním napadeného rozhodnutí splněny, aniž by alespoň stručně uvedl, jaké konkrétní věcné důvody ho k tomuto závěru vedly. Nevypořádal se ani s argumenty oprávněné uplatněnými v jejím návrhu, čímž došlo u stěžovatelky, do jejíhož právního postavení založeného pravomocným rozhodnutím Nejvyššího soudu bylo zasaženo, k porušení práva na řádný proces podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny. Jak bylo uvedeno výše, pouhý odkaz na § 243 písm. b) o. s. ř., popř. jeho pouhá citace, k naplnění požadavku náležitého odůvodnění rozhodnutí nedostačuje.

40. Ústavní soud uzavírá, že Nejvyšší soud nerespektoval příslušnou procesní (kogentní) normu (§ 169 odst. 2 o. s. ř.), neboť jeho rozhodnutí není řádně odůvodněno a je tak nepřezkoumatelné. Napadené rozhodnutí je projevem libovůle v soudním rozhodování a tudíž v rozporu s požadavky, které vyplývají z (normativního) pojmu právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy) a jeho zásad zakotvených v čl. 2 odst. 2 Listiny a čl. 2 odst. 3 Ústavy.

41. Poukazuje-li Nejvyšší soud ve svém vyjádření na usnesení Ústavního soudu, kterými byly ústavní stížnosti podané v obdobných věcech odmítnuty jako zjevně neopodstatněné, Ústavní soud k tomu mimo již zmíněného individuálního přístupu v posuzování každého konkrétního napadeného rozhodnutí připomíná, že podle čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou závazné pro všechny orgány a osoby především jeho nálezy, nikoliv již usnesení. Ustanovení § 23 ve spojení s § 11 odst. 2 písm. i) zákona o Ústavním soudu navíc stanoví povinnost senátu Ústavního soudu, jak má postupovat v případě, že nesouhlasí s právním názorem obsaženým v nálezu. Z toho lze a contrario dovodit, že usnesení nejsou považována za závazná ani pro Ústavní soud (§ 23 a § 35 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a contrario) a nejsou ani obecně precedenčně významná (což ale samozřejmě neznamená, že nemohou mít za žádných okolností precedenční účinek a že by proto snad měla být zcela opomíjena) [srov. náleze ze dne 13. 11. 2007 sp. zn. IV. ÚS 301/05 (N 190/47 SbNU 465)].

VI. Závěr

42. Protože Nejvyšší soud nerespektoval výše citované závazné nálezy, Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a napadené usnesení Nejvyššího soudu zrušil [§ 82 odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu], neboť dospěl k závěru, že napadeným usnesením Nejvyššího soudu došlo k

porušení základního práva stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny ve spojení s čl. 1 odst. 1 Ústavy a dále čl. 2 odst. 2 Listiny a čl. 2 odst. 3 Ústavy.

Další články:

- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)